

**Відокремлений підрозділ
Національного університету біоресурсів і природокористування України
«Ніжинський агротехнічний інститут»**

Факультет агротехнологій та економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. декана факультету

агротехнологій та економіки

_____ В.П. Кулик

« ____ » _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕКОНОМІЧНА ІСТОРІЯ»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Кафедра аграрної економіки

Робоча програма «Економічна історія» для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

« ____ » _____ 2019 р.. – 22 с.

Розробник: Македон Г.М., к.е.н., доцент кафедри аграрної економіки

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри аграрної економіки

Протокол від « ____ » _____ 2019 р. № ____

Завідувач кафедри аграрної економіки _____ к.е.н.,ст. викладач Дворник І.В.

« ____ » _____ 2019 р.

Схвалено науково-методичною радою факультету агротехнологій та економіки

Протокол від «« ____ » _____ 2019 р. № ____

« ____ » _____ 2019

Голова _____ Кулик В.П.

1. Опис навчальної дисципліни «Економічна історія»

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь		
Галузь знань	07 – Управління та адміністрування	
Спеціальність	071 «Облік і оподаткування»	
Освітній ступінь	Бакалавр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	Екзамен (1 семестр)	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	30 годин	6 годин
Семінарські, практичні заняття	14 годин	4 години
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	76 годин	140 годин
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних	_____3_____ год.	
самостійної роботи студента –	_____5_____ год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: системне вивчення питань світового економічного процесу на різних етапах історії, сприяння розвитку творчого мислення студентів, вміння самостійно працювати з літературою, давати оцінку соціально-економічним явищам і процесам, що повинно забезпечити глибоке і всебічне опанування курсом.

Завдання: вивчення розвитку економіки різних країн світу; з'ясування закономірностей, етапів, трансформації економічних змін та їх вплив на історичний процес людської цивілізації, окремих країн і України; розвиток системного, логічного та історичного мислення; виховання патріотизму та відповідальності за майбутнє країни.

Результат: уміти розкривати системні питання економічного процесу на різних етапах історії, науково обґрунтовувати дії і наслідки впливу історичних подій на економічну політику і практику, виявляти методологічні основи механізму дії історико-економічних закономірностей та їх використання у процесі господарської практики окремих країн, визначати сутнісні риси соціально-економічних систем країн і напрями їх еволюції, визначати роль економічної історії у розробці шляхів модернізації формування нової соціально-економічної системи в Україні, виховувати в себе повагу до власного народу, його історії, патріотизм і відповідальність за майбутнє України.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Докласичний, класичний та неокласичний період розвитку.

Тема лекційного заняття 1. Становлення економічної думки та еволюція ранніх цивілізацій (період до V ст. н.е.)

Анотація. Становлення та розвиток історії економіки та економічної думки. Періодизація історії економіки. Господарство первісного суспільства (період до VIII ст. до н.е.) та формування світових цивілізацій (VIII ст. до н.е. - V ст. н.е.). Господарський розвиток та економічна думка Стародавнього Сходу. Господарський розвиток та економічна думка Античного Світу. Господарський розвиток України у праісторичні часи

Тема лекційного заняття 2. Розвиток господарства та економічної думки Європейської цивілізації в період середньовіччя (V-XV ст.)

Анотація. Економічний розвиток західноєвропейських країн в епоху Середньовіччя. Економічна думка Середньовіччя. Господарство українських земель у княжий період.

Тема лекційного заняття 3. Меркантилізм, формування передумов та становлення ринкової економіки (XVI-XVIII ст.)

Анотація. Меркантилізм. Господарство країн Європи та формування інститутів ринкової економіки. Географічні відкриття та розвиток мануфактурного виробництва. Економічні ідеї в Україні та Росії у XVII-XVIII ст.

Тема лекційного заняття 4. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (XVIII- XIX ст.), становлення класичної політичної економії

Анотація. Господарство періоду вільної конкуренції (XVII - перша половина XIX ст.) і генеза індустріального суспільства. Класичний напрям політичної економії. Теорії А. Сміта, Д. Рікардо, Ж.-Б. Сея, Ф. Бастіа, Т. Мальтруса, Дж. С. Мілля. Вчення фізіократів.

Тема лекційного заняття 5. Альтернативні класичній школі напрями економічної теорії XIX ст. та зародження монополістичної конкуренції

Анотація. Дрібнобуржуазна політична економія. Утопічний соціалізм. Марксизм. Німецька історична школа.

Тема лекційного заняття 6. Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX - початок XX ст. до першої світової війни)

Анотація. Особливості економічного розвитку країн Європейської цивілізації (Німеччина, Англія, Франція), наприкінці XIX початку XX століття. Економічний розвиток США та Японії. Аграрний розвиток провідних країн світу в період їх індустріалізації. Особливості розвитку господарства Російської імперії та могутня роль України.

Тема лекційного заняття 7. Економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)

Анотація. Теорія маржиналізму. «Маржинальна революція» класичної, австрійської шкіл. Зародження неокласицизму. Виникнення та розвиток кейнсіанства.

Тема лекційного заняття 8. Розвиток національних економік в міжвоєнний період (1919-1939 рр.)

Анотація. Становлення світового господарства країн Європейської цивілізації США та Японії в міжвоєнний період. Економічна криза 1929-1933 рр. Особливості розвитку господарства України наприкінці XIX початку XX ст. Господарство України в міжвоєнний період.

Змістовий модуль 2. Господарський розвиток і парадигми XX-XXI століть

Тема лекційного заняття 9 Неокласичні концепції початку XX ст.

Анотація. Загальна характеристика основних напрямів розвитку економічної теорії у XX ст. та їх еволюція. Розквіт неокласицизму. Формування і розвиток інституціональної теорії.

Тема лекційного заняття 10. Розвиток національних економік Європейської цивілізації в системі світового господарства (1939-90 рр.)

Анотація. Господарський розвиток в системі світового господарства США. Господарський розвиток в системі світового господарства Німеччини та Японії. Господарський розвиток в системі світового господарства Англії і Франції. Структурні зміни в світовому господарстві у другій половині XX століття та інтеграційні процеси в економіці європейських країн.

Тема лекційного заняття 11. Господарство України в 1939 р. - 90-ті роки XX ст.

Анотація. Формування засад ринкового господарства. Економічний розвиток України кінця XX – початку XXI ст.

Тема лекційного заняття 12. Основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції та гуманістично-моральної еволюції (друга половина XIX - початок XXI ст.)

Анотація. Глобалізація економічних процесів і формування нової економіки. Нове кейнсіанство. Неінституціоналізм. Неомарксизм

Тема лекційного заняття 13. Основні напрямки економічної думки в Україні (період до XVIII ст.)

Анотація. Економічна думка Русі

Економічна думка періоду Гетьманщини: вчення І. Гізеля, К. Зіновієва, Є.-Ф. Прокоповича, Я. Козельського, Г. Сковороди.

Тема лекційного заняття 14. Розвиток української економічної науки другої половини XIX - початку XX ст

Анотація. Теорії В.Н. Каразіна, М.А. Балудянського, Т.Ф. Степанова, В.І. Вернадського, М.І. Зібера. Наукові новаторства кінця XIX - початку XX ст.: теорії С.А. Подолинського, М.П. Яснопольського, М.І. Туган-Барановського, Є.Є. Слуцького.

Тема лекційного заняття 15. Концепції XX ст. та моделі української економічної перспективи у XXI ст

Анотація. Економіко-кооперативна думка. Економічна думка у XX - на початку XXI ст. Сучасна фізична економія, синергетика, праксеологія.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Докласичний, класичний та неокласичний період розвитку												
Тема 1	6	2				4		2	2			10
Тема 2	8	2	2			4		2	2			10
Тема 3	7	2				5		2				10
Тема 4	9	2	2			5						10
Тема 5	7	2				5						10
Тема 6	9	2	2			5						10
Тема 7	7	2				5						10
Тема 8	7	2				5						10
Разом за змістовим модулем 1	60	16	6			38		6	4			80
Змістовий модуль 2. Господарський розвиток і парадигми XX-XXI століть												
Тема 9	9	2	2			5						8
Тема 10	9	2	2			5						8
Тема 11	9	2	2			5						8
Тема 12	7	2				5						9
Тема 13	10	2	2			6						9
Тема 14	8	2				6						9
Тема 15	8	2				6						9
Разом за змістовим модулем 2	60	14	8			38						60
Усього годин	120	30	14			76		6	4			140

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Економічна думка та господарство періоду Середньовіччя	2
2	Класична політична економія	2
3	Ринкове господарство європейських країн в другій половині XIX-на початку XX століття	2
4	Неокласичні теорії	2
5	Європейська цивілізація 1939-90 рр.	2
6	Господарство України в 1939-90 рр.	2
7	Економічна думка України	2
Всього		14

Тема семінарського заняття 1. Економічна думка та господарство періоду Середньовіччя (2 год)

Генезис та етапи розвитку феодалізму у Західній Європі. Структура феодального суспільства та соціально- економічні відносини (V – X ст.).Розвиток економічних відносин в період розквіту Середньовіччя. Розвиток міст, ремесла та торгівлі у Середньовіччі. Розвиток господарства на українських землях V – XVст. Економічна думка Середньовіччя.

Тема семінарського заняття 2. Класична політична економія (2 год)

Сутність суспільного відтворення, економічне зростання. Основні макроекономічні показники. Циклічність економічного розвитку. Безробіття та інфляція як прояви макроекономічної нестабільності.

Тема семінарського заняття 3. Ринкове господарство європейських країн в другій половині XIX-на початку XX століття (2 год)

Теорії підприємницької функції в ринковій економіці. Сутність і ознаки сучасного підприємництва.Організаційно-правові форми підприємницької діяльності. Суть, ознаки та класифікація підприємств.

Тема семінарського заняття 4. Неокласичні теорії (2 год)

Капітал як основа підприємницької діяльності. Кругообірот і оборот промислового капіталу. Основний і оборотний капітал. Сутність і структура витрат виробництва. Амортизація основного капіталу і амортизаційна політика. Сутність прибутку та фактори, що його визначають.

Тема семінарського заняття 5. Європейська цивілізація 1939-90 рр. (2 год)

Об'єктивні засади ринку.Суб'єкти та об'єкти ринкових відносин.Держава як суб'єкт ринкового господарства. Функції ринку.Інфраструктура ринку.

Тема семінарського заняття 6. Господарство України в 1939-90 рр. (2 год)

Ринковий попит і фактори, що його визначають. Закон попиту. Фактори ринкової пропозиції. Закон пропозиції. Модель ринкової рівноваги. Поняття еластичності в економіці

Тема семінарського заняття 7. Економічна думка України (2 год)

Теоретичні уявлення про роль держави в економіці. Форми і методи державного регулювання економіки. Грошово-кредитна політика і засоби її здійснення. Сутність бюджетно-податкової політики.

9. Індивідуальні завдання

Самостійна робота 1. Економічна думка цивілізацій стародавнього сходу. Загальна характеристика економічної думки Стародавнього Сходу. Пам'ятки економічної думки Стародавнього Єгипту. Економічна думка Месопотамії.

Самостійна робота 2. Економічні ідеї у Стародавній Індії. Економічні погляди мислителів Стародавнього Китаю. Економічна думка античного світу. Загальна характеристика економічної думки античності. Економічні погляди старогрецьких філософів. Економічна думка Стародавнього Риму.

Самостійна робота 3. Започаткування класичної політичної економії в Англії та Франції. Історичні передумови виникнення та етапи розвитку класичної політичної економії. Започаткування класичної школи в Англії. Виникнення класичної політичної економії у Франції. Економічне учення фізіократів

Самостійна робота 4. А. Сміт як фундатор економічної науки. Особливості методології А. Сміта. А. Сміт про сутність і джерела багатства. Теорії вартості, капіталу і доходів. Вплив теоретичної спадщини А. Сміта на еволюцію світової економічної думки.

Самостійна робота 5. Еволюція класичної політичної економії в Англії. Історичні передумови трансформації класичної політичної економії у ХІХ ст. Наукова спадщина Д. Рікардо. Економічне учення Т. Мальтуса. Економічні погляди Н. Сеніора. Еволюція класичної політичної економії у Франції та США. Політична економія Ж. Б. Сея.

Самостійна робота 6. Теорія "послуг" Ф. Бастіа. Концепція "гармонії інтересів" Г.Ч. Кері. Завершення класичної традиції. критичний напрям у політичній економії. Завершення класичної політичної економії у творах Дж. С. Мілля. Економічні ідеї П.Ж. Прудонаі.

Самостійна робота 7. Соціалістичні утопічні вчення. Історичні передумови виникнення та загальна характеристика соціалістичних утопій. Ранній утопічний соціалізм. Економічні ідеї пізніх соціалістів-утопістів. Вплив соціалістичних утопій на еволюцію економічної думки. Економічна теорія К. Маркса. Передумови виникнення та ідейно-теоретичні витoki марксизму.

Самостійна робота 8. Особливості методології К. Маркса. Історичне значення марксизму. Соціал-демократичні економічні концепції. Історичні передумови виникнення ревізіонізму. Сутність та економічні концепції соціал-реформізму. Еволюція економічної доктрини соціал-демократії у ХХ ст.

Самостійна робота 9. 7.1. Передумови виникнення та методологічні особливості історичної школи. Передумови виникнення та етапи еволюції німецької історичної школи. Система "національної економії" Ф. Ліста. Основні ідеї представників старої історичної школи в Німеччині. Нова історична школа та соціальний напрям у політичній економії. Нова історична школа: передумови виникнення та основні ідеї. Еволюція історичного напрямку у працях В. Зомбарта та М. Вебера. Соціальний напрям у політичній економії. Внесок історичної школи та соціального напрямку в розвиток економічних досліджень.

Самостійна робота 10. Виникнення та сутність маржиналізму. Історичні передумови виникнення, зміст та етапи маржинальної революції. Основні ідеї попередників маржиналізму. Австрійська школа граничної корисності. Формування неокласичної економічної теорії. кембриджська та американська школи. Теоретико-методологічні особливості неокласичного напрямку економічної думки. Економічна теорія А. Маршалла. Розробка А. Пігу економічної теорії добробуту.

Самостійна робота 11. Американська школа неокласику. Становлення математичної школи в економічній теорії. Економічні погляди В.С. Джевонса. Модель загальної економічної рівноваги Л. Вальраса. Теорія оптимуму В. Парето.

Самостійна робота 12. Класичні ситуації в українській економічній думці та їх характеристика. Перші висвітлення розвитку національної економічної думки. Відмінності

української і російської економічної думки. Вітчизняні класифікації економічних теорій та економічної думки. Теоретична і прикладна економія: різні оцінки змісту.

Самостійна робота 13. Національні відмінності у визначеннях предмета політекономії. Вчення про економічні закони у вітчизняній науці. Погляди вітчизняних дослідників на методи політичної економії. Історична доля політичної економії.

Самостійна робота 14. Стан і концептуальні засади вивчення у вітчизняній історико-економічній літературі розвитку університетської економічної думки. Заснування і розвиток кафедри політичної економії та статистики в Імператорському університеті св. Володимира. Викладання економічних дисциплін у Київському університеті. Погляди представників київського університету на основні проблеми економічної науки з позицій персоніфікованого, проблемного і хронологічного вивчення. Питання методології у творах економістів Київського університету

Самостійна робота 15. Історичні умови виникнення кейнсіанства. Інтелектуальна біографія Дж.М. Кейнса. Розробка Дж. Кейнсом нової методології економічного аналізу. Структура та логіка "Загальної теорії зайнятості, процента і грошей" Дж.М. Кейнса. Критика Дж.М. Кейнсом постулатів неокласики. Теорія ефективного попиту та макроекономічна модель управління попитом

Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний, метод демонстраційних прикладів, методи парної та групової роботи (Табл. 1)

Таблиця 1. Класифікація методів навчання

Засади	Групи методів	
	Найменування	Характеристики
1. Джерело знань: слово образ досвід	Словесні, Наочні, Практичні	
2. Етапи навчання	Підготовка до вивчення нового матеріалу, Вивчення нового матеріалу, Закріплення вправ, Контроль і оцінка	
3. Спосіб педагогічного керівництва	Пояснення педагога, Самостійна робота	Керівництво: безпосереднє; опосередковане
4. Логіка навчання	Індуктивні, Дедуктивні, Аналітичні, Синтетичні	
5. Дидактичні цілі	Організація навчальної діяльності. Стимулювання і релаксація, Контроль і оцінка, Рефлексія	
6. Характер пізнавальної діяльності	Пояснювально-ілюстративні („готові знання«), Репродуктивні, Проблемного викладу, Частково-пошукові, Дослідницькі	Репродуктивні Продуктивні

10. Форми контролю

Кожна з форм контролю має особливості й залежить від мети, змісту та характеру навчання. У процесі навчання дисципліни використовуються наступні форми контролю:

- поточний контроль: усне опитування (індивідуальне, фронтальне, групове), комп'ютерне тестування, виконання практичних завдань згідно програми;
- підсумковий контроль: тестування.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Критерії оцінки виконання навчальних завдань є одним з основних способів перевірки знань, умінь і навичок студентів з дисципліни «Економічна історія». При оцінці завдань за основу слід брати повноту і правильність їх виконання. Необхідно враховувати такі вміння і навички студентів:

- диференціювати, інтегрувати та уніфікувати отримані знання;
- викладати матеріал логічно й послідовно;
- користуватися додатковою літературою.

Поточний контроль		Рейтинг з навчальної роботи $R_{НР}$	Рейтинг з додаткової роботи $R_{ДР}$	Рейтинг штрафний $R_{ШТР}$	Підсумкова атестація (екзамен чи залік)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2					
0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Він складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 70 балів, і рейтингу з атестації (екзамену) – 30 балів. Кожний змістовий модуль теж оцінюється за 100 бальною шкалою.

На рейтинг з навчальної роботи за рішенням циклової комісії може впливати рейтинг з додаткової роботи – до 10 балів і рейтинг штрафний (з від'ємним знаком) – до 5 балів.

Рейтинг студента з навчальної роботи $R_{НР}$ визначається за формулою

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R_1 \cdot 2 + R_2 \cdot 2)}{4} + R_{ДР} - R_{ШТР}$$

де R_i – рейтингові оцінки відповідно i -го змістового модуля за 100-бальною шкалою ($i=1, 2$);

2; 2 – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для першого, другого та третього змістового модуля відповідно;

4 – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни;

$R_{ДР}$, $R_{ШТР}$ – відповідно рейтинг з додаткової роботи і рейтинг штрафний.

Рейтинг студента з атестації $R_{АТ}$ визначається за 100-бальною шкалою. Якщо на екзамені з дисципліни студент набрав менше 60 балів, то вони йому не зараховуються – не додаються до набраних балів з навчальної роботи, і за студентом зберігається рейтинг (оцінка), визначений за наведеною вище формулою.

В іншому випадку рейтинг студента з дисципліни $R_{ДИС}$ обчислюється за формулою

$$R_{ДИС} = R_{НР} + 0,3 \cdot R_{АТ}$$

Рейтинг студента з дисципліни переводиться в національну оцінку та оцінку ECTS згідно з шкалою оцінювання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Таблиця 2

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література

Базова

1. Базилевич В. Д. Економічна теорія: політекономія: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2008. – 720 с.
2. Базилевич В. Д. Історія економічних вчень. – К.: Знання, 2008. – 700 с.
3. Гальчинський А., Геєць В. та ін. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004–2015 роки) «Шляхом європейської інтеграції». – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. — 582с.
4. Економічна історія України та провідних країн світу: Навчальний посібник. - 2-ге видання, виправлене. - Львів: «Магнолія Плюс», 2006.- 152 с
5. Економічна історія: Підручник. Затверджено МОН / Юхименко П.І., Леоненко Н.М. — К., 2008. — 567 с.
6. Ковальчук В. М., Лазарович М. В., Сарай М. І. Історія економіки та економічної думки: Підручник. — К.: Знання, 2008. — 650 с.
7. Корнійчук Л. Я. та ін. Історія економічних вчень. — К.: КНЕУ, 2005. — 515 с.
8. Костюк В. Н. История экономических учений. — М.: Центр, 1997. — 224 с.
9. Лановик Б. Д та ін. Економічна історія: Курс лекцій. — К.: Вікар, 2004. – 550 с.
10. Лановик Б. Д., Лазарович М. В. Економічна історія: Курс лекцій. — К.: Вікар, 2016. – 405 с.
11. Несторенко О. О. Історія економічних вчень. Курс лекцій. – К.: МАУП, 2006. – 125 с.
12. Світова економічна думка: Питання теорії та історії. – К.: Либідь, 1992. – 95 с.
13. Юхименко П. І. Економічна історія: Навч. посіб. – К.: Вікар, 2006. – 345 с.

Додаткова

Електронні каталоги інформаційних ресурсів:

- Національна бібліотека України імені Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>;
- Наукова бібліотека НаУКМА – <http://www.library.ukma.kiev.ua/>;
- Психологічна бібліотека – <http://psylib.kiev.ua/>;
- Каталог безкоштовних бібліотек мережі – <http://allbest.ru/libraries.htm>;
- Національна парламентська бібліотека України – <http://nplu.kiev.ua/>;
- Енциклопедія – <http://www.e-atlas.com.ua/>;
- Електронна бібліотека – <http://www.geocities.com/ukrexlibris/>;

- Українська історична бібліотека – <http://www.ukrhistory.narod.ru/>;
- Форекс – кївська електронна бібліотека – <http://forex-kiev.narod.ru/>;
- Библиографическая справка – <http://ukrlib.chat.ru/>;
- Электронная научная библиотека – <http://www.money.ukrbiz.net/>;
- Бібліотека "Світ книг" – <http://bookworld.com.ua/>; — 477 с.

**Структурно-логічна схема викладання дисципліни
«ЕКОНОМІЧНА ІСТОРІЯ»**

Номер змістового модуля	Розділ дисципліни	Тема лекції	Тема семінарського заняття	Форма контролю знань
1	Докласичний, класичний та неокласичний період розвитку	Становлення економічної думки та еволюція ранніх цивілізацій (період до V ст. н.е.)		тест
		Розвиток господарства та економічної думки Європейської цивілізації в період середньовіччя (V-XV ст.)	Економічна думка та господарство періоду Середньовіччя	
		Меркантилізм, формування передумов та становлення ринкової економіки (XVI-XVIII ст.)		
		Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (XVIII- XIX ст.), становлення класичної політичної економії	Класична політична економія	
		Альтернативні класичній школі напрями економічної теорії XIX ст. та зародження монополістичної конкуренції		
		Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX - початок XX ст. до першої світової війни)	Ринкове господарство європейських країн в другій половині XIX-на початку XX століття	
		Економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)		
		Розвиток національних економік в міжвоєнний період (1919-1939 рр.)		

2	Господарський розвиток і парадигми ХХ-ХХІ століть	Неокласичні концепції початку ХХ ст.	Неокласичні теорії	тест
		Розвиток національних економік Європейської цивілізації в системі світового господарства (1939-90 рр.)	Європейська цивілізація 1939-90 рр.	
		Господарство України в 1939 р. - 90-ті роки ХХ ст.	Господарство України в 1939-90 рр.	
		Основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції та гуманістично-моральної еволюції (друга половина ХІХ - початок ХХІ ст.)		
		Основні напрямки економічної думки в Україні (період до ХVІІІ ст.)	Економічна думка України	
		Розвиток української економічної науки другої половини ХІХ - початку ХХ ст		
		Концепції ХХ ст. та моделі української економічної перспективи у ХХІ ст		

ПРОТОКОЛ ПОГОДЖЕННЯ
робочої програми навчальної дисципліни
«ЕКОНОМІЧНА ІСТОРІЯ»
з дисциплінами спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Дисципліна та її розділи, що передують вивченню дисципліни «Економічна історія»	Прізвище, ініціали, вчена ступінь та вчене звання викладача, що забезпечує попередню дисципліну	Підпис	Дисципліна та її розділи, в яких використовуються матеріали дисципліни «Економічна історія»	Прізвище, ініціали, вчена ступінь та вчене звання викладача, що забезпечує наступну дисципліну	Підпис
Історія української державності	Сидорович О.С.		Політична економія	Македон Г.М.	
Українська мова (за професійним спрямуванням)	Хомич В.І.		Макроекономіка	Дворник І.В.	

Голова науково-методичної ради

Кулик В.П.

**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНИХ
ЗАНЯТЬ**
з дисципліни

Декан факультету
_____ Кулик В.П.
«__»_____ 2019 р.

**Ніжинський агротехнічний
інститут**

«Економічна історія»
ОС «Бакалавр»
Спеціальності
071 «Облік і оподаткування»

Кількість тижнів	15
Всього годин за програмою	120
Лекцій	30
Практ. зан.	14
Самостійна робота	76
Форма контролю	екзамен

1 семестр 2019/2020 н. р.

Місяць	Тижні	Теми лекційних занять	Кіл-ть годин	Теми семінарських занять	Кіл-ть годин	Самостійна робота	Кіл-ть годин	Література
Модуль 1								
Вересень	1	Становлення економічної думки та еволюція ранніх цивілізацій (період до V ст. н.е.)	2				5	О 6,7,9 Д 5
	2	Розвиток господарства та економічної думки Європейської цивілізації в період середньовіччя (V-XV ст.)	2	Економічна думка та господарство періоду Середньовіччя	2		5	О 1, 2, 5 Д 2, 3
	3	Меркантилізм, формування передумов та становлення ринкової економіки (XVI-XVIII ст.)	2				5	О 4,6,10 Д 1,3
Жовтень	4	Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (XVIII- XIX ст.), становлення класичної політичної економи	2	Класична політична економія	2		5	О 1,2,9 Д 4,12

	5	Альтернативні класичній школі напрями економічної теорії XIX ст. та зародження монополістичної конкуренції	2				5	О 5,17,18 Д 5
	6	Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX - початок XX ст. до першої світової війни)	2	Ринкове господарство європейських країн в другій половині XIX-на початку XX століття	2		5	О 4,9 Д 5
	7	Економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)	2				4	О 1,5,9 Д 7,12
	8	Розвиток національних економік в міжвоєнний період (1919-1939 рр.)	2				4	О 7 Д 9, 10
Модуль 2								
Листопад	9	Неокласичні концепції початку XX ст.	2	Неокласичні теорії	2		5	О 6, 7 Д 3,4
	10	Розвиток національних економік Європейської цивілізації в системі світового господарства (1939-90 рр.)	2	Європейська цивілізація 1939-90 рр.	2		5	О 8 Д 5,6
	11	Господарство України в 1939 р. - 90-ті роки XX ст.	2	Господарство України в 1939-90 рр.	2		5	О 7,9,10 Д 7
Грудень	12	Основні напрями економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції та гуманістично-моральної еволюції (друга половина XIX - початок XXI ст.)	2				5	О 3,10,18 Д 6,7
	13	Основні напрями економічної думки в Україні	2	Економічна думка України	2		6	О 11,13 Д 1

		(період до XVIII ст.)						
	14	Розвиток української економічної науки другої половини XIX - початку XX ст	2				6	О 11,18 Д 5
	15	Концепції XX ст. та моделі української економічної перспективи у XXI ст	2				6	

Викладач

_____

Лайко О.О.

В.о. завідувача кафедри

_____

Дворник І.В.

Результати перевірки календарного плану

_____

_____

Дата _____

Перевірив

_____

Завідувач кафедри

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Для розвитку творчих здібностей та поглиблення і закріплення своїх знань студент може за власним бажанням виконати та захистити індивідуальне завдання (ІЗ) підвищеної складності за тематикою, визначеною в методичних рекомендаціях до кожної теми. При умові якісного його виконання, без порушення термінів та успішному захисті нараховуються додаткові бали (1–10).

Мета виконання ІЗ полягає в тому, щоб поглибити, узагальнити Додатки 394 Нумерація сторінок починається з титульної, але цифра 1 на ній не ставиться (нумерація розпочинається з цифри 3 на сторінці “Вступ”). Сторінки нумеруються у правому верхньому куті аркуша. Обов’язкова нумерація таблиць і рисунків, яка може бути наскрізною. Наведені у тексті цитати або статистичні дані з економічної літератури повинні супроводжуватися відповідними посиланнями на джерела, з яких вони взяті та оформлені у наступному вигляді: [8, с. 12], де 8 – номер джерела за переліком літератури, 12 – сторінка.

Список використаної літератури наводиться в кінці реферату (не менше 15-ти літературних джерел наукового характеру, виданих за останні 5 років), яка розташована в алфавітному порядку за прізвищем автора (або при відсутності автора за назвою), з наведенням повної назви праці (або статті та назви журналу), видавництва, року видання та загальної кількості сторінок по кожному літературному джерелу. Реферат брошурується у папку. Слайди розробляються і виконуються у програмі Microsoft PowerPoint, кількість яких залежить від теми, але повинна складати не менше восьми, включаючи вступ і висновки.

Термін підготовки ІЗ узгоджують із викладачем. Підготовлене ІЗ захищається на семінарському (індивідуальному) занятті. Критерії оцінювання ІЗ за умови якісного його виконання (слайди, реферат) та без порушення термінів: – 10 балів – якщо у рефераті (слайдах) містяться елементи наукової творчості, робляться самостійні висновки, дається аргументована критика та самостійний аналіз фактичного матеріалу на основі глибоких знань наукової економічної літератури та вільного володіння матеріалом з даної теми. – 5 балів – якщо у рефераті повно розкриті питання теми, студент продемонстрував розуміння та вільне володіння матеріалом, але відсутні елементи наукової творчості. – 1 бал – якщо питання теми розкриті на достатньому рівні, але студент не володіє вільно матеріалом, не розуміє або не може пояснити окремі теоретичні положення даної проблеми.

Тематика індивідуальних завдань

1. Формування феодалного землеволодіння в Західній Європі та обґрунтування його форм (алод, бенефіцій, феодал).
2. Методологія дослідження предмету “Історія економіки та економічної думки”.
3. Проблеми відтворення і реалізації в теорії Д. Рікардо.
4. Вклад в історико-економічну науку М. Грушевського. Додатки 395

5. Організація господарства феодала та селянина в Західній Європі V–XV ст.
6. Роль середньовічного міста у виникненні та розвитку ринку і його інститутів.
7. Економічні причини та наслідки феодалної роздробленості Київської Русі.
8. Трипільська культура в давній історії України. 9. Економічні погляди Фоми Аквінського.
10. Господарство Запорізької Січі в XVI–XVIII ст.
11. Характеристика цивілізаційного підходу до періодизації економічної історії.
12. Економічна теорія фізіократів (Ф. Кене, А. Тюрго).
13. Організація феодалного господарства у формі фільварків: причини, основні характеристики, наслідки.
14. Економічна думка в Стародавньому Римі (брати Гракхи, Колумелла).
15. План Маршалла та його вклад у відродження господарства країн Західної Європи після Другої світової війни.
16. Грошова реформа 1922–1924 рр. в СРСР та її результати.
17. Зародження класичної школи в політичній економії в Англії і Франції (В. Петті, П. Буагільбер).
18. Господарський розвиток Західної Європи у XIV–XV ст. як основний фактор Великих географічних відкриттів.
19. Порівняльна характеристика східної та античної рабовласницької системи господарства.
20. Пам'ятки соціально-економічної думки Середньовіччя. “Салічна правда”, “Капітулярій про вілли”.
21. Промисловий переворот в Англії: соціально-економічні передумови та наслідки.
22. Меркантилізм – перша школа політичної економії. Особливості меркантилізму в різних країнах.
23. А. Сміт про економічну політику держави
24. Особливості промислового перевороту у Франції.
25. Економічна таблиця Ф. Кене.
26. Шляхи поліпшення форм та методів господарювання в системі споживчої кооперації України на сучасному етапі.
27. Господарське життя скіфів, грецьких і римських колоній Північного Причорномор'я.
28. Становлення великого машинного виробництва у США.
29. Мануфактурне виробництво та його особливості в Німеччині.
30. Мануфактурне виробництво та його особливості в Англії. Додатки
31. Суть теорії послуг Ф. Бастіа.
32. Мануфактурне виробництво та його особливості в Україні.
33. Економічні причини Першої світової війни.
34. Зміст і структура I, II, III томів “Капіталу”.

35. Економічні причини Другої світової війни.
36. Глобальні проблеми людства.
37. Галузева структура феодального господарства, основні господарські форми (феодальне та селянське господарство, ремісничий цех, торгова гільдія).
38. Науково-технічні досягнення епохи аграрної цивілізації.
39. У. Петті – основоположник англійської класичної політичної економії.
40. П. Буагільбер – основоположник класичної політекономії у Франції.
41. Принцип дії “невидимої руки” А. Сміта.
42. Економіка ФРН після Другої світової війни.
43. Голод в Україні 1946–1947 рр.
44. Економічні умови Версальської угоди.
45. Наслідки Першої світової війни для Англії.
46. Плани Дауеса та Юнга та їх роль у повоєнній відбудові Німеччини.
47. Проблеми розвитку аграрно-промислового комплексу в сучасній українській економіці.
48. Зовнішньоекономічна діяльність України після проголошення незалежності.
49. Відбудова народного господарства в період непу.
50. Відмова від ринкових відносин та повернення до командно-адміністративних методів.
51. Американська школа маржиналізму. Дж.Б. Кларк.
52. “Спільний ринок”: виникнення, розширення складу, перспективи.
53. Економічні причини та наслідки війни за незалежність у Північній Америці.
54. Фермерство в Україні у 90-ті роки ХХ ст.
55. Ремесло і розвиток міст у Київській Русі.
56. Внесок А. Маршалла в економічну теорію.
57. Виникнення козачих поселень. Відродження ремесла та його розвиток у XIV–XV ст.
58. Економічні причини та наслідки Громадянської війни в США.
59. Методологічні засади маржиналізму.
60. Предмет вивчення економіксу.
61. Економічний розвиток України в період генезису індустріального суспільства (кінець XVI – перша половина XIX століття).
62. Столипінська аграрна реформа та її наслідки в Росії і Україні.
63. Зародження кооперативного руху.
64. Наслідки Першої світової війни для США.
65. Економічне піднесення Німеччини в другій половині XIX ст.
66. Характерні риси економіки провідних країн світу в останній третині XIX ст.
67. Наслідки Першої світової війни для Франції.
68. Фінансово-кредитна система в Україні.
69. Економічна діяльність Запорізької Січі.

70. Особливості економічного розвитку України в умовах тоталітаризму, командно-адміністративної системи. Голодомор 1932–1933 рр.

71. Роль інформації в розвитку економіки.

72. Порівняйте альтернативи виходу з “Великої депресії” США та Німеччини.

73. Економічний розвиток України в роки Другої світової війни.

74. Марксистська течія в українській економічній думці. М. Зібер.

75. Проблеми ринкового розвитку у працях І. Вернадського, С. Подолинського.

76. Соціально-економічне становище Правобережної України. Аграрна реформа 1557 року та розвиток фільваркової системи.

77. “Закон попиту і пропозиції” Д. Піхна.

78. Економіка Галичини під владою Австрії. Реформи Йосифа II.

79. Соціально-економічна політика Центральної Ради.

80. Шляхи подолання кризи паливно-енергетичних ресурсів в економіці України.

81. Первісне нагромадження капіталу (на прикладі Англії).

82. Виникнення мануфактурного виробництва та його суть.

83. Теорії монополії та конкуренції Дж. Робінсон, Е. Чемберлена, Й. Шумпетера.

84. Виникнення й загальна характеристика неолібералізму: лондонська школа, фрайбурзька школа.

85. Соціально-правовий інституціоналізм Дж.Р. Коммонса.

86. Проблеми ринкового розвитку у працях І. Франка.

87. Кон’юнктурно-статистичний інституціоналізм В. Мітчелла.

88. Теорії імперіалізму.

89. Поширення кейнсіанства і його особливості в різних країнах.

90. Теорії “індустріального суспільства”.

91. Концепції футурології.

92. Економіка незалежної України.

93. Економічні реформи в Україні в роки незалежності.